

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії факультету МЕН та ТБ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

«_____» _____ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Основи економічної теорії

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

Спеціалізація (ОПП) «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна логістика і митна справа»

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2018/2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу.

« 28 » серпня 2018 року, протокол № _____

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії факультету МЕВ та ТБ Шедякова Т. Є.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії факультету МЕВ та ТБ.

Протокол від «28» серпня 2018 року №1

В. о. завідувача кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії факультету МЕВ та ТБ

(підпис) І. О. Дерід
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу.

Протокол від « 28 » серпня 2018 року № 1

Голова методичної комісії факультету МЕВ та ТБ

(підпис) Л. І. Григорова-Беренда
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Основи економічної теорії**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна логістика і митна справа».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування системи знань про економічні відносини в умовах обмеженості ресурсів і шляхи забезпечення суспільних потреб, які невпинно зростають.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- 1) наукове обґрунтування загальних умов економічного життя суспільства;
- 2) розкриття закономірностей розвитку суспільного виробництва;
- 3) з'ясування механізму дії економічних законів і способів використання їх людьми в процесі господарської діяльності;
- 4) з'ясування сутності відносин власності;
- 5) визначення суттєвих рис основних соціально-економічних систем та напрямків їх еволюції;
- 6) розкриття сутності попиту та пропозиції в умовах ринку;
- 7) ознайомлення з теоретичними основами підприємництва та категоріями витрат та прибутку;
- 8) розкриття особливостей функціонування різних ринкових структур;
- 9) ознайомлення із специфікою ринку факторів виробництва;
- 10) визначення основ національної економіки та мікроаналізу;
- 11) розкриття економічної сутності монетарної, фінансової, соціальної та зовнішньої політики.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
1-й	-
Лекції	
16 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
58 год.	-
Індивідуальні завдання	
не заплановано-	

1.6. Заплановані результати навчання

Студенти повинні знати:

- 1) термінологію та основні засоби економічного аналізу;
- 2) проблему необмеженості потреб та обмеженості ресурсів;
- 3) основи відносин власності;
- 4) поняття та принципи організації економічних систем;
- 5) закони попиту та пропозиції;
- 6) теоретичні основи підприємництва (витрати виробництва та прибуток)
- 7) основні типи ринкових структур та їх специфіку
- 8) специфіку ринку факторів виробництва та основи формування цін на ньому;
- 9) визначення національної економіки, секторів національної економіки, основних

макроекономічних показників

- 10) основи монетарної, фінансової, соціальної, зовнішньої політики держави

Вміти:

- 1) доцільно застосовувати набуті знання на практиці,
- 2) вирішувати елементарні економічні задачі,
- 3) будувати економічні графіки,
- 4) визначити причинно-наслідкові зв'язки між економічними явищами.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Розвиток економічних знань. Основи економічної теорії: предмет, метод, функції

Зміст: етимологія слова «економіка»; зародження перших економічних у стародавньому суспільстві (Стародавня Азія, Стародавня Греція, Римська імперія); економічна думка середньовічних схоластів; оформлення історичних шкіл економічної науки (меркантилізм, класична економічна школа, кейнсіанство, неокласичний напрям, некейнсіанство, інституціоналізм); предмет економічної теорії; сутність економічних категорій і законів; функції економічної науки; методи економічного аналізу (аналіз, синтез, порівняння, абстракція, сходження від абстрактного до конкретного, індукція, дедукція).

Тема 2. Суспільне виробництво

Зміст: сутність суспільного виробництва; необмеженість потреб і обмеженість ресурсів; фактори виробництва (труд, земля, капітал, підприємницькі здібності); розрізнення предметів праці і засобів праці; крива виробничих можливостей; побудова її графічного зображення; альтернативна вартість господарських рішень; виробнича функція; економічне відтворення – просте і розширене; екстенсивне і інтенсивне економічне зростання; економічна ефективність.

Тема 3. Власність та її економічна роль

Зміст: сутність відносин власності; об'єкти і суб'єкти власності; теорія прав власності (право розпорядження, користування, розпорядження, привласнення); відповідальність породжена власністю; приватна власність (особиста приватна власність, індивідуальна приватна власність, групова приватна власність, колективна приватна власність, корпоративна приватна власність); суспільна власність (державна власність, безпосередньо суспільна власність); сутність приватизації; приклади приватизації у світі; характер процесу приватизації в Україні.

Тема 4. Попит і пропозиція в ринковій економіці

Зміст: попит; пропозиція; ціна продавця; ціна покупця; закон попиту; крива попиту; нецінові фактори попиту; зрушення кривої попиту під впливом нецінових факторів; крива пропозиції; нецінові фактори пропозиції; зрушення кривої пропозиції під впливом нецінових факторів; сутність і графічне зображення ринкової рівноваги; дефіцит і надлишок товару; еластичність; еластичні та нееластичні попит та пропозиція.

Тема 5. Товарне виробництво. Теорії вартостей і грошей

Зміст: поняття продукту праці та товару; умови перетворення натурального господарства на товарне; просте та капіталістичне товарне господарство; трудова теорія вартості товару; теорія граничної корисності (цінності); історичний процес виникнення та трансформації грошей.

Тема 6. Ступені економічного розвитку суспільства. Сучасні економічні системи

Зміст: протиріччя між продуктивними силами суспільства і економічними відносинами як джерело економічного розвитку; періодизація етапів економічного розвитку суспільства по критерію «індустріалізації»; стадійний, формаційний та цивілізаційний підходи; що таке економічна система; традиційна економічна система; командно-адміністративна система; ринкова система; змішана економічна система; сутність ринку і його функції; інфраструктура; ринкова інфраструктура.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Розвиток економічних знань. Основи економічної теорії: предмет, методи, функції	15	4	4			7						
Тема 2. Суспільне виробництво	15	2	2			11						
Тема 3. Власність та її економічна роль	15	2	2			11						
Тема 4. Попит і пропозиція в ринковій економіці	15	4	4			7						
Тема 5. Товарне виробництво. Теорії вартості та грошей.	15	2	2			11						
Тема 6. Ступені економічного розвитку суспільства. Сучасні економічні системи	15	2	2			11						
Усього годин	90	16	16			58						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розвиток економічних знань. Основи економічної теорії: предмет, методи, функції	4
2	Суспільне виробництво	2
3	Власність та її економічна роль	2
4	Попит і пропозиція в ринковій економіці	4
5	Товарне виробництво. Теорії вартості та грошей.	2
6	Ступені економічного розвитку суспільства. Сучасні економічні системи	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Підготовка за конспектом та наданою літературою до семінару за темою 1. Додатково знайти інформацію про економістів із різних економічних шкіл.	7
2	Підготовка за конспектом та наданою літературою до семінару за темою 2. Додатково оволодіти інформацією про зміну ставлення економічної теорії до підприємницьких здібностей як фактору виробництва.	11
3	Підготовка за конспектом та наданою літературою до семінару за темою 3. Додатково оволодіти інформацією про специфіку приватизації підприємств та землі в Україні у трансформаційний період.	11
4	Підготовка за конспектом та наданою літературою до семінару за темою 4. Вирішення заданих задач.	7
5	Підготовка за конспектом та наданою літературою до семінару за темою 5. Додатково оволодіти інформацією про історичний розвиток категорії «гроші».	11
6	Підготовка за конспектом та наданою літературою до семінару за темою 6. Додатково оволодіти інформацією про сучасні види економічних систем зі змішаною економікою, зробити їх порівняння	11
	Разом	58

6. Індивідуальні завдання

Не заплановано.

7. Методи контролю

Метод контролю – це система дій, націлена на перевірку знань студента. В дисципліні «Основи економічної теорії» для денної форми навчання використовуються наступні форми контролю:

усний контроль, що по своїй сутності передбачає діалог і перевірку репродуктивного відтворення студентом отриманої інформації, а також усний контроль у формі доповіді студентом стосовно проблеми, що не була вирішена в рамках інформації, даної у лекції;

дискусія, що передбачає активний диспут між усією групою та викладачем стосовно знаходження відповіді на поставлене питання;
письмовий поточний тестовий контроль;
підсумковий контроль у вигляді письмового екзамену.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота																Екзамен	Сума
Розділ 1						Розділ 2				Розділ 3						Разом	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	60	40
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6		100
3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Закон України «Господарський кодекс України» // Офіційний вісник України. – 2003. – №11 – Редакція станом на 28.06.2015.
2. Бочан І. О. Основи економічної теорії: інституціональний підхід : навч. посіб. / І. О. Бочан. – К. : Знання, 2012. – 211 с.
3. Гальчинський А. С. Основи економічних знань / А. С. Гальчинський, П. С. Єщенко, О. І. Палкін. – К. : Вища школа, 2005. – 500 с.
4. Грибик І. І. Економіка та управління підприємством: теорія і практика : навч. посіб. / І. І. Грибик. – К. : Ліра-К, 2014. – 428 с.
5. Дадашев Б. А. Регіональна економіка : навч. посіб. / Б. А. Дадашев. – К. : ЦУЛ, 2014. – 202 с.
6. Економічна діагностика : навч. посіб. / Косянчук Т. Ф., Лук'янова В. В., Майорова Н. І., Швид В. В. – К. : Ліра-К, 2013. – 452 с.
7. Економічна теорія. Макроекономіка: Підручник / За ред. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 206 с.
8. Економічна теорія. Мікроекономіка : Підручник / За ред. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 134 с.
9. Економічна теорія. Політекономія: Підручник / За ред. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 206 с.

10. Економічна теорія. Національна економіка : підручник / за ред. В. М. Тарасевича, В. Я. Швеця, Ю. І. Пилипенко та ін. – К. : Знання, 2012. – 270 с.
11. Економічна теорія. Політекономія. Практикум : навчальний посібник / за ред. В. Д. Базилевича. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2013. – 494 с.
12. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. / С. В. Степаненко, С. Н. Антонюк, В. М. Фещенко, Н.О. Тимочко; за ред. проф. С.В. Степаненка. – К., 2010. – 743 с.
13. Касьяненко Л. М. Економічна теорія : навч. посіб. / Л. М. Касьяненко. – К. : ЦУЛ, 2015. – 224 с.
14. Міжнародна економіка : навчальний посібник / А. П. Румянцев, О. М. Дудченко, О. Є. Лугінін, Л. О. Бетехтіна ; за ред. С. В. Фомішина. – Львів : Новий Світ-2000, 2012. – 445 с.
15. Національна економіка (засади становлення, функціонування, регулювання та розвитку) : навчальний посібник / О. І. Ковтун. – Львів : Новий Світ-2000, 2013. – 169 с.
16. Основи економічної науки : навч. посібник для самост. підгот. до курсов. екзамену та комплекс. держ. екзамену з економ. теорії / Н. П. Мацелюх та ін.; Нац. ун-т держ. податкової служби України. – К. : ЦУЛ, 2015. – 324 с.
17. Старостіна А. О. Економіка зарубіжних країн / А. О. Старостіна, А. О. Длігач, Н. В. Богомаз. – К. : Знання, 2009. – 454 с.
18. Экономическая теория : учебное пособие для вузов / Л. Х. Доленко, О. В. Горняк, И. А. Ломачинская ; отв. ред. И. П. Скороход ; предисл. Н. М. Крючкова. – 2-е изд., перераб. и доп. – Х. : Бурун Книга, 2010. – 327 с.

Допоміжна література

1. Бліщук К. М. Економічний аналіз державної політики: теорія та застосування : навч. посіб. / К. М. Бліщук. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 160 с.
2. Бодров В. Г. Державне регулювання економіки та економічна політика : навч. посіб. / В. Г. Бодров, О. М. Сафронова, Н. І. Балдич. – К. : Академвидав, 2010. – 520 с.
3. Гражевська Н. І. Інституційна зміна світової економіки за умов фінансової глобалізації / Н. І. Гражевська, В. І. Трохименко // Фінанси України. – 2013. – №5. – С. 58-68.
4. Круш П. В. Економіка (розрахунки фінансово-інвестиційних операцій в Excel) : навч. посіб. / П. В. Круш. – К. : ЦУЛ, 2014. – 256 с.
5. Кулішов В. В. Дослідження сучасної світової глобалізації в економічних процесах / В. В. Кулішов // Вища школа. – 2011. – №9. – С. 92-100.
6. Стецюк П. А. Фінансово-господарська діяльність підприємства: основи та перспективи : дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / П. А. Стецюк. – Київ, 2010. – С. 65.
7. Тирпак І. В. Основи економіки та організації підприємництва : навч. посіб. / І. В. Тирпак, В. І. Тирпак, С. А. Жуков. – К. : Кондор, 2011. – 284 с.
8. Чубарєв В. Л. Міжнародне економічне право : підручник / В. Л. Чубарєв. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 368 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Державна служба статистики України [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Верховна рада України (закони) України [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws>.

3. Міністерство фінансів України [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.

4. Рейтинг Doing business [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://russian.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine/>.

5. Журнал «Ефективна економіка» [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/>.